

Győri Ítéltábla
Pf.II.20.060/2017/4/I.szám

A Győri Ítéltábla a Gyűlési Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a Tóth Ügyvédi Iroda által képviselt **I.r.** és a Nemzeti Fejlesztési Miniszter által képviselt **II.r.alperes** ellen személyiségi jog megsértése iránti perében a Veszprémi Törvényszék 2016. december 14. napján kelt 7.P.20.236/2015/73/I. számú ítélete ellen az I.r.alperes részéről 74. szám alatt, a felperes részéről 75. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését megváltoztatja.

Az alperes terhére megállapított marasztalási összeget 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft-ra felemeli.

Az elsőfokú ítélet perköltségviselésre vonatkozó rendelkezéseit pedig akként változtatja, meg, hogy az I.r.alperes javára megítélt perköltség összegét 520.000,- (Ötszázhuszezer) Ft-ra leszállítja.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.r.alperesnek 50.000,- (Ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, ezt meghaladóan pedig viseljék a felek a fellebbezéseikkel felmerült saját költségeiket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2011. december 12-től 2015. március 23-ig előzetes letartóztatását, 2015. március 24. napjától 2015. július 6. napjáig börtön fokozatú szabadságvesztés büntetését töltötte az I.r. alperesi büntetés-végrehajtási intézetben. A felperes fogva tartása a 2015. március 16-23-ig tartó távolléttől és az évi egyszeri pszichiátriai kontrollon töltött időtől eltekintve folyamatos volt. A per tárgyát képező időszakban a 130-140 %-os telítettséggel működő alperesi büntetés-végrehajtási intézetben 5,9 m² hasznos alapterületű 3 személyes és 12,75 m² alapterületű 8 személyes zárkák voltak. Az I.r. alperes 30 alkalommal helyezte a felperest más zárkába, aki 45 nap kivételével fogva tartását úgy töltötte, hogy zárkájában a mozgástér nem érte el az egy főre eső nettó 3 m²-t. Az előzetes fogva tartás alatt a zárkaajtók napközben zárva, a börtön fokozatú szabadságvesztés során 8:30-tól 18:00-ig nyitva voltak, a fogvatartottak a körleten szabadon mozoghattak. Az I.r. alperes napi egy óra szabad levegőn tartózkodást biztosított a felperesnek, aki a 2012. február 6-án előterjesztett kérelme alapján 2012. március 13-tól utóbb meg nem határozható időpontig a kondicionáló terem használatára is jogosult volt. 2014. február 26-án az I.r. alperes engedélyezte a felperes részvételét készség- és személyiségfejlesztő tréningen.

Az I.r. alperes az Igazságügyi és Elmegyógyító és Megfigyelő Intézetből (IMEI) fogadta be a felperest. A felperes ellen folyt büntetőeljárás során az igazságügyi elmeorvos-szakértő a felperesnél kevert típusú személyiségi zavart (antiszociális, hisztrionikus jegyekkel), polytoxikomániát (gyógyszerek, alkohol, drog), alkalmazkodási zavarokat, alacsony stressztűrő képességet, az IMEI kevert típusú személyiségzavart, kevert pszichoaktív szerhasználatot, szorongásos depresszív zavart, a kontrollvizsgálatok során alkalmazkodási zavart állapított meg. Az I.r. alperes nyilvántartásában rögzítésre került, hogy a felperes labilis, állapotkövetelést igényel.

Az I.r. alperesnél 2012. májusában jelentkeztek az ágyi poloskafertőzöttség első jelei. 2013. január 1. és 2014. augusztus 15. napja között 48 zárkában került sor teljes felújításra és fertőtlenítésre. Az I.r. alperes 2014 februárjában megkezdte a törött fa pozdorjalemezes ágybetétek perforált acéllemez ágybetétre cserélését. A fertőzött ágyfelszereléseket az alperes megsemmisítette és cserélte.

A felperest az 5/131. zárkában való tartózkodása idején poloskák marták meg. A felperes 2012. július 20. és 2013. február 8. között 18 alkalommal jelentkezett orvosi rendelése poloskacsípések miatt. Az I.r. alperes 2012. augusztus 8-án áthelyezte a felperest az 5/136-os, augusztus 17-én a 2/034-es zárkába. Az I.r. alperes 2012. augusztus 8-i áthelyezését követően a felperes ruházatának mosására, ágyneműjének, plédjének cseréjére augusztus 17-én került sor.

2014. szeptemberében a 2/031-es zárkában elhelyezett felperest ismét poloskacsípések érték. A felperes 2014. szeptember 19 és 2014. december 22. között 9 alkalommal jelentkezett orvosi ellátásra a friss, illetve elvakart poloskacsípései miatt. Az I.r. alperes 2014. október 8-án áthelyezte a felperest a 2/025., október 9-én a 3/045., október 27-én az 1/005. számú zárkába.

A 3/045. számú zárkában 2014. október 16-án került sor poloskairításra. Ezen kívül a felperest ért poloskatámadások jelzését követően az I.r. alperes a felperes zárkaiban soron kívüli irtást nem végeztetett. A 2/031. számú zárkában a felperes áthelyezését követően 2014. október 9. napján került sor rovarirtásra.

A felperes az elszenvedett poloskacsípések következményeként 530 db, 0,5-1,5 cm átmérőjű, kerekded, barnás vörhenyes, reakciómentes, udvarral körülvett, középen szürkésfehér megjelenésű, fájdalomtalan, a végtagok funkcióbeli károsodását nem okozó, de végleges esztétikai károsodásként értékelhető heges bőrváltozást szenvedett el.

A felperes 2013. március 19-én egészségügyi ellátásra jelentkezett, ahol II. típusú diabéteszt állapítottak meg nála. A felperes visszautasította, hogy a ...i Kórház belgyógyászatán további kivizsgálást végezzenek. Az I.r. alperes által biztosított úgynevezett cukros diétát követően 2013. június 7-én a felperes több kenyeret igényelt, majd 2014. július 7-én kérésére a diéta visszaállításra került. A felperes 2015. január 5-én a diabéteszes diétát saját felelősségére ismét lemondta. 2016. január 7-én az I.r. alperes orvosa zsír- és fűszerszegény májvédő diétát írt elő a felperesnek.

2013. június végén a felperest zárkatársa, **O.F.** megfenyegette, hogy megöli, majd július 1-én több alkalommal bántalmazta, melynek következtében a felperes arcán bőrpír, duzzanat keletkezett, mellyel kapcsolatban orvosi ellátás igénybevételére nem került sor. A felperes azonnal kérte **O.F.** más zárkába történő áthelyezését, melyre sor is került.

A felperes 2014. október 3-án kártérítés igénnyel fordult az I.r. alperes parancsnokához a nem megfelelő mozgástér biztosítása, az elszenvedett poloskacsípések, az orvosszakértői vélemény ellenére történő gyakori költöztetés és a mindezek következtében kialakult diabétesz betegség miatt.

Az I.r. alperes parancsnoka a 2015. március 4. napján kelt kártérítési határozatával a kérelmet elutasította.

A felperes módosított keresetében az I.r. alperest 21.000.000,-Ft nem vagyoni kártérítés és 9.000.000,- Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. Kérte annak megállapítását, hogy a II.r. alperes megsértette az emberi méltósághoz, a testi épséghez és az egészséghez fűződő személyiségi jogait és ezért az I.r. alperessel egyetemlegesen 10.000.000,-Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte őt kötelezni. Az I.r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem jogalapjaként az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 75. § (1) bekezdését és 76. §-át, 84. § (1) bekezdés e) pontját, a 339. § (1) bekezdését, a 355. § (1), (2), (4) bekezdését, a 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:52. §-át, az Alaptörvény Alapvetés Q cikkét, a I. cikkét, valamint az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény 3. és 5. cikkét jelölte meg. Arra hivatkozott, hogy I.r. alperes jogsértő magatartást tanúsított, amikor a zárkában való elhelyezések során nem biztosította a szükséges mozgásteret, a pszichiátriai kórelőzmények ismerete ellenére kiemelkedően sok alkalommal helyezte át a felperest másik zárkába és nem tette meg a szükséges intézkedéseket a felperest ért mintegy 800-1000 poloskacsípés megelőzése érdekében. A felperesnél diagnosztizált cukorbetegség a jogellenes elhelyezési körülmények miatti stressz, a mozgásszegény életmód és az elégtelen táplálkozás következtében alakult ki.

Az I.r. alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy felróható magatartás hiányában kártérítés, illetőleg sérelemdíj megfizetésére nem kötelezhető. A II.r. alperes ugyancsak a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a jelen perben irányadó 1987. évi XI. törvény 1. § (1) bekezdése alapján a II.r. alperes nem jogalkotó, így a jogalkotásból eredő, a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdését módosító 12/2010. (XI.9.) számú KIM rendelet magalkotásával kapcsolatban felelősség nem terheli.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte a I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.600.000,-Ft-ot. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 555.000,-, a II.r. alperesnek 20.000,-Ft perköltséget, az állam javára 62.012,-Ft szakértői díjat. Megállapította, hogy 171.492,-Ft szakértői díjat és 1.500.000,-Ft illetéket az állam visel.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a kártérítés megfizetésére irányuló felperesi kereset az 1979. évi 11.tvr. (Bv.tvr.) 35. § (2) bekezdése szerinti határidőn belül került előterjesztésre. Kifejtette, hogy a sérelemdíj intézményére a 2013. évi CCXL. törvény (Bv.tv.) 143. § (2) bekezdése szerinti perindítási határidő nem alkalmazható. Alaptalannak találta az I.r. alperes védekezését azzal kapcsolatban, hogy a diabétesz kialakulásának okaként hivatkozott stresszhatások közül a felperesi zárvatartás által a felperes sérelmére elkövetett bűncselekmény, az elégtelen táplálkozás és a mozgásszegény életmód nem képezhetette a per tárgyát. Álláspontja szerint a pert megelőző kártérítési eljárás és a per tárgyát azonos személyiségi jogok képezték, a jogsértő magatartás és az igényelt szakció jellege is azonos volt, ebből következően a felperes nem volt elzárva attól, hogy a perben a keresete megalapozására részletesebb tényállításokat tegyen, mint a pert megelőző kártérítési eljárásban.

Kifejtette, hogy az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény kötelezettje a az állam, ezért a felperes arra az I.r. alperessel szemben közvetlenül nem hivatkozhat. Megállapította, hogy a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 8. § (1) és (2) bekezdése alapján az embertelen fogvatartási körülményekre (a minimális mozgástér hiányára), valamint a 2012-ben elszenvedett poloskacsípésekre és a diabétesz kialakulására alapított kereseti kérelemre az rPtk., a 2014. évi poloskamarásokra alapított kérelemre az új Ptk. az irányadó.

Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésére, II. cikkére, III. cikk (1) bekezdésére utalva rámutatott, hogy a Ptk. 75. § (1) bekezdés és 76. §, illetve az új Ptk. 2:42. § (2) bekezdés és 2:43. §-a alapján - figyelemmel a Bv.tvr., valamint a Bv.tv. rendelkezéseire - az egyes, a fogva tartásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése akkor valósít meg személyiségi jogsértést, ha az összes körülmény figyelembevételével az állapítható meg, hogy az I.r. alperes aránytalan jogkorlátozással, az adott cél eléréséhez szükségesnél súlyosabb eszközök, vagy megalázó, embertelen bánásmódot alkalmazásával hajtotta végre a felperes büntetését.

A fogva tartás körülményeit, a minimális mozgástér hiányát illetően megállapította, hogy az előzetes letartóztatás ideje alatt a 6/1996. (XII.12.) IM rendelet 239. § (1) bekezdése szerint az I.r. alperes 4 m² életteret volt köteles biztosítani a felperesnek úgy, hogy 2014. december 31-i e kötelezettsége nem kategorikus, hanem lehetőség szerinti volt. Az IM rendelet 137. § (1) és (2) bekezdése alapján a szabadságvesztés büntetést töltő felperes számára az I.r. alperesnek lehetőség szerint 3 m² mozgástér - 6 m³ légtér - kellett biztosítania. A 32/2014. (XI.3.) Ab. határozat indokolásából következően ez azt jelenti, hogy amennyiben a rendelkezésre álló léttér a 3 m²-t nem éri el, úgy az az egyéb körülményektől függetlenül olyan súlyos, túlsúlyolt elhelyezést jelent, amely önmagában a Római Egyezmény 3. cikkének sérelmét eredményezi. Megállapította, hogy a felperes számára a per tárgyát képező időszakban mindvégig 4 m² alatti, 45 nap kivételével 3 m²-t el nem érő mozgástér volt biztosított.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés e.) pontja szerinti nem vagyoni kártérítés körében a Kúria Pfv.IV..../2015/11. számú részítéletére és a Pvf.IV..../2015/6. számú ítéletére figyelemmel nem találta alaposnak az I.r. alperesnek a felróhatóság hiányára alapított védekezését. Rámutatott, hogy a felperes helyzetét tovább súlyosbította, hogy előzetes fogva tartása idején napi 1 óra kivételével mindvégig cellájában kellett tartózkodnia. Rögzítette, hogy azt maga az I.r. alperes sem vitatta, hogy 2013. június 7-ét követően a pszichés gyógyszerek használata miatt a kondicionáló terem használata a felperes számára nem volt engedélyezve. A törvényszék kiemelkedő súllyal értékelte, hogy az I.r. alperes nem volt kellő tekintettel a felperes pszichés zavarára az elhelyezés során, holott arról tudomással bírt. Az I.r. alperestől az adott helyzetben általában elvárható magatartás az lett volna, hogy a felperesre kiemelt figyelmet fordít, a számára megfelelő életteret biztosítja és az elhelyezési körülményeket nem súlyosbítja a felperes által kifogásolt nagyszámú rendszeres áthelyezéssel. Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Bv.tvr. 119. § (3) bekezdéséből következően a felperes által elkövetett bűncselekmény erőszakos jellegére tekintettel a felperes alaptalanul kifogásolta zárkatársai személyi összetételét az általuk elkövetett bűncselekményekre utalással, ezért mellőzte a felperesnek az e körben előterjesztett bizonyítási indítványát. A felperest 2013. júniusában a zárkatársa részéről ért támadás az I.r. alperesnek nem volt felróható, a felperes nem jelezte az I.r. alperesnek, hogy zárkatársa zaklatja, fenyegeti. Kizárólag a tettelegességet követően kérte másik zárkába történő áthelyezését. Ekkor az I.r. alperes a kérelemnek azonnal eleget is tett. A törvényszék álláspontja szerint az elhelyezéssel kapcsolatos jogsértés és a felelősség alóli kimentés szempontjából irreleváns az I.r. alperes működési engedélye, annak módosítása, a változtatási kérelmek és az ezeket megalapozó tervek, hatástanulmányok, ezért az ezek beszerzésére irányuló felperesi indítványnak ugyancsak nem adott helyt.

A poloskacspéseket illetően a törvényszék rögzítette, hogy az I.r. alperes következtelen nyilatkozatokat tett azzal kapcsolatban, vitatja-e a felperest ért poloskatámadás tényét, illetőleg azt, hogy a felperes testén található heges elváltozások poloskacspésekből származnak-e. A perben beszerzett igazságügyi orvos-szakértői szakvélemény szerint a felperes testén található bőrelváltozások eredete, oka kétséget kizáróan már nem állapítható meg, a látott heges elváltozások poloskacspésre nem specifikusak, de a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció adatai alapján azok

megfeleltethetők nagy számú, különböző idejű poloskacsípés utáni heges bőrelváltozásnak. Az I.r. alperes által készített nyilvántartás valamint dr. **W.K.** börtön orvos tanúvallomása is azt támasztotta alá, hogy a felperest poloskák csípték meg. Mindezekre figyelemmel a törvényszék ítéleti bizonyossággal találta megállapíthatónak azt, hogy a felperes testén található 530 db heges bőrelváltozás az I.r. alperesi bv. intézetben 2012-ben és 2014-ben elszenvedett poloskamarás következménye. A törvényszék rámutatott, hogy a 18/1998. (VI.3.) NM rendelet 4. számú melléklete szerint az ágyi poloska megtelepedésének és elszaporodásának megelőzése érdekében évente legalább 2 alkalommal irtószeres kezelést kell végezni. Rögzítette, hogy az e tárgyban készült közegészségügyi járványügyi szakértői szakvéleményt a felek elfogadták, annak helyállóságával kapcsolatban a bíróságnak sem merült fel kételye. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény igazolta, hogy a felperes orvosi kezelése szakszerű volt. Az I.r. alperes azonban nem tett eleget a felperes ruházatának, ágyneműjének, ágyfelszerelésének fertőtlenítésére, cseréjére, a zárkában a rovarirtás elvégzésére, a felperes poloskamentes zárkába történő áthelyezésére irányuló kötelezettségének. Rögzítette, hogy a felperesi poloskafertőzött zárkában a rovarirtás csak a felperes áthelyezését követően történt meg. Ebből következően az I.r. alperes nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a felperest ne éri újabb poloskacsípések, ezért a Kúria Pfv.III..../2016/5. számú, valamint Győri Ítéltábla Pf.III..../2016/4. és Pf.I..../2016/3/I. számú ítéletében a ítéletében kifejtettek szerint a kártérítési felelőssége alól nem mentesülhet.

A cukorbetegséggel kapcsolatban a perben beszerzett orvosszakértői és diabetológiai szakvélemény alapján nem találta bizonyítottnak azt a felperesi állítást, mely szerint a felperes diabétesze a fogva tartás körülményeivel okozati összefüggésben alakult ki. Erre tekintettel a további pszichiáter szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt elutasította. A perben rendelkezésre álló adatokat és tanúvallomásokat értékelve alaptalannak találta azt a felperesi előadást, mely szerint a cukorbetegség diagnosztizálását követően az I.r.alperes nem biztosította a megfelelő étrendet.

Mindezekre tekintettel bizonyítottnak találta, hogy az I.r. alperes az embertelen, megalázó bánásmód kritériumát kimerítő körülmények között tartotta a felperest fogva, megsértve az emberi méltósághoz és az egészséghez fűződő személyiségi jogát.

A nem vagyoni kártérítés és a sérelemdíj összegszerűségének körén belül értékelte a zsúfolt elhelyezési körülményekkel köztudomásúan együtt járó pszichés terhelést, a heteken át ismétlődő poloskacsípésekkel együtt járó fizikai fájdalmat, szenvedést, valamint a felperesnél kialakult maradandó esztétikai károsodást. Köztudomású tényként vette figyelembe, hogy a felperesnél tapasztalható bőrelváltozások a felperes magánéleti és társadalmi kilátásait is hátrányosan befolyásolhatják. Utalt arra, hogy a jogsértés tárgyi súlyát annak időbeni elhúzódó jellege növelte. A felróhatóság mértékét a törvényszék a szűkös elhelyezési körülmények vonatkozásában a bv. intézet objektív adottságai miatt relatíve csekélynek értékelte, míg a poloskatámadások kapcsán tanúsított I.r. alperesi mulasztás felróhatóságát vitathatatlannak tekintette. Mindezekre tekintettel a régi Pkt. 84. § e.) pontja alapján az elhelyezési körülmények miatt 1.000.000,-Ft, a 2012-ben elszenvedett poloskacsípésekre figyelemmel 300.000,-Ft nem vagyoni kártérítés, a 2014-ben elszenvedett poloskacsípések miatt a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján 300.000,-Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte az I.r. alperest.

A törvényszék alaposnak találta a II. r. alperesnek a jogalkotói felelősség hiányára alapított védekezését Rámutatott, hogy a jogalkotó és a jogalanyok között nem áll fenn olyan jogviszony, amely alapján a jogalkotási tevékenységért a jogalkotót kártérítési felelősség terhelné. Mivel a II.r. alperes nem sértette meg a felperes személyiségi jogait, ezért a vele szemben előterjesztett kereseti kérelmet elutasította.

A perköltségről a Pp. 78. § és 81. § (1) bekezdése alapján határozott, figyelemmel arra, hogy a II.r. alperessel szemben a felperes teljes egészében, az I.r. alperessel szemben 94,7 %-ban pervesztes lett. A feljegyzett illetékről a felperes teljes személyes költségmentességére és az I.r. alperes illetékmentességére tekintettel döntött.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását kérte úgy, hogy az I.r. alperes által fizetendő marasztalás összegét a jogsértő elhelyezéssel kapcsolatban 5.000.000,-Ft-ra, a 2012-ben elszenvedett poloskamarások miatt 1.000.000,-Ft-ra, a 2014-ben elszenvedett poloskamarások miatt 1.000.000,-Ft-ra kérte felemelni, egyúttal kérte, hogy az ítélet tábla kötelezze az I.r. alperest a felperesnél kialakult diabéteszre figyelemmel további 300.000,-Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére.

Álláspontja szerint a törvényszék tévesen állapította meg, hogy az elhelyezéssel kapcsolatos I.r. alperesi felelősség relatíve csekélynek értékelhető. A törvényszék nem volt kellő figyelemmel a túlsúlyolt körülmények között történt fogva tartás kiemelkedően hosszú, 3 év 3 hónapos időtartamára. Hangsúlyozta, hogy az abszolút korlátot jelentő 3 m²-es területhez képest számos esetben csak 1,59, illetőleg 1,87 m² állt a felperes rendelkezésére. Utalt arra, hogy a Kúria Pf.IV..../2015/11. számú, valamint a Győri Ítélet tábla Pf.V.../2016/3. számú ítélete szerint hozzávetőlegesen heti 50.000,-Ft megfizetése alkalmas arra, hogy kompenzálja az embertelen körülmények között történt elhelyezést. A felperes előzetes fogva tartására 171 héten keresztül került sor. Ezt meghaladóan kérte értékelni azt is, hogy a felperes pszichés állapota mellett az I.r. alperes mintegy 30 ízben költöztette a felperest másik zárkába úgy, hogy ennek semmilyen valós indoka nem volt. Hangsúlyozta, hogy a felperes okirati bizonyítékkal támasztotta alá, hogy mindössze az I.r. alperes döntésén múlt, hogy a nála elhelyezett fogvatartottak közül ki részesül megfelelő és ki jogsértő elhelyezésben. Hivatkozott az elsőfokú eljárás során csatolt, a Magyar Helsinki Bizottság által adott jelentésre, melynek megállapításait az I.r. alperes nem vitatta. Rámutatott, hogy az I.r. alperes maga is tisztában volt a felelősségével, figyelemmel arra, hogy a perindítást követően a felperest jelentősen jobb körülmények közé helyezte.

A poloskamarásokkal kapcsolatban a hegesedések rendkívül magas számára hivatkozott. Kiemelte, hogy azok a felperes egész hátralévő életét megnehezítik különös tekintettel arra, hogy intim testtájékán is jól láthatók. Fenntartotta, hogy az I.r.alperes nem tett meg minden szükséges intézkedést a poloskamarások ismétlődésének elkerülése érdekében. Erre utal az is, hogy ilyen jellegű panaszai miatt a felperes számos alkalommal kényszerült igénybe venni az I.r. alperes orvosi ellátását.

A cukorbetegséget illetően előadta, hogy módosított keresetében annak kiváltó okaként már nem kizárólag az I.r. alperesi intézetben elszenvedett stresszt, hanem a fogvatartás valamennyi körülményét, így a zsúfoltság által okozott teljes mozgáshiányt, az előnytelen táplálkozást is megjelölte betegsége kialakulásának okaként. A perben beszerzett orvosszakértői vélemény szerint mindössze az zárható ki, hogy a diabétesz pusztán stressz hatására kialakulhat. A szakértői vélemény ugyanakkor azt támasztja alá, hogy a mozgáshiány és az ezzel kapcsolatos elhízás a diabétesz kialakulását elősegíti. E körben értékelendő, hogy az I.r.alperes a felperest az edzőterem használatától elzárta, a felperes az elégtelen mozgástér miatt a napi 1 óra sétán kívül kizárólag ülni, vagy feküdni tudott a zárkájában. Az igazságügyi szakértői vélemény alapján az is egyértelműen megállapítható, hogy a felperes a fogvatartását megelőzően nem volt cukorbeteg.

Az elsőfokú ítélet ellen az I.r. alperes is fellebbezést terjesztett elő, amelyben valamennyi felperesi kereseti kérelem elutasítását kérte azzal, hogy az ítélet tábla marasztalja a felperest a másodfokú eljárás költségeiben. Hangsúlyozta, hogy a poloskacspésekkel kapcsolatos igénnyel összefüggésben az igazságügyi szakértői vélemény alapján mind a szakcég, mind az I.r. alperes már 2012-ben megtette a poloskacspések elkerülése érdekében szükséges intézkedéseket. Előadta, hogy a

poloskák megjelenése nem róható az I.r. alperes terhére. Iratellenes az az ítéleti megállapítás, mely szerint az I.r. alperes következtlenül nyilatkozott volna e tárgyban. A poloskacsípések tényét ugyanis nem vitatta, azt azonban igen, hogy a felperes testén levő hegek e csípések következményeként alakultak volna ki, mivel ez a szakértői vélemény alapján sem volt egyértelműen megállapítható. Mivel a poloskacsipés az egész I.r. alperesi intézetet érintette, ez egyúttal azt is jelentette, nem volt semmi garancia arra, hogy ha a felperest másik zárkába helyezik át, ott nem éri csipés. A zsúfoltsággal kapcsolatban fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, mely szerint azzal összefüggésben az I.r. alperes felelőssége nem állapítható meg, azért a II.rendű alperes neve felel, figyelemmel a Bvtv. 2017. január 1-től hatályos 10/A. és 10/B §-aiban írtakra. Sétélmezte, hogy a törvényszék kizárólag a Kúria nem kötelező érvényű, az 1995. évi CVII. törvény 1-6. §-ait figyelmen kívül hagyó döntésére alapította határozatát. Kifejtette, hogy a fogvatartott nem a bv. intézettel magával van kizárólagos jogviszonyban, a büntetés-végrehajtással kapcsolatos komplex jogviszonyban több szereplő is megjelenik. Hangsúlyozta, hogy az I.r. alperesnek befogadási kötelezettsége van. Utalt arra, hogy a Bvtv. 7. § (1) bekezdése csupán 2015. január 1-től hatályos, így a jelen eljárásban nem irányadó. Az elhelyezést illetően a jogszabályi előírás 2014. december 31-ig a "lehetőség szerint" megfogalmazást tartalmazta, ennek tükrében az alperesi intézet 2015. március 31. napáig a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el. Ellentmondásos az az ítéleti megállapítás, mely szerint a felperes pszichés állapotára az I.r. alperes nem volt figyelemmel. Az elsőfokú ítélet rögzíti, hogy az IMEI-ben készült szakvélemény nem utal a felperesnél fennálló olyan pszichés állapotra, melyre tekintettel speciális fogvatartási körülmények lennének javasoltak. A felperes folyamatos pszichiátriai meghallgatásokon vett és vehetett részt, szakorvosnál járt, áthelyezései során ritka esetben volt nagyobb létszámú zárkában.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az I. r. alperesi fellebbezésben támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte. Rámutatott, hogy a poloskairtas megfelelőségével kapcsolatban a jelen eljárásban szakértő kirendelésére nem került sor és legalábbis kétséges, hogy ezzel kapcsolatban a más perben adott szakvélemény, tanúvallomás felhasználható-e a jelen eljárásban. Ugyanakkor a felperes a kereseti kérelmében nem az írtás szakszerűtlenségére hanem arra hivatkozott, hogy az I. r. alperes nem tett semmilyen intézkedést a felperest ért poloskatámadások elhárítása érdekében. Az írtási naplók adatai nincsenek relációban a felperest ért rovarcsípésekkel. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló mérlegelésével állapította meg, hogy a felperesnél kialakult hegesedéseket poloskacsípések okozták. A törvényszék helytállóan állapította meg azt is, hogy a felperes nem megfelelő elhelyezéseért az I. r. alperes a felelős.

Az ítéletábla az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelmek és ellenkérelem korlátai között bírálta felül, nem érintve a II. r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmet elutasító rendelkezést (Pp. 253.§ (3) bekezdés) és megállapította, hogy a felperes fellebbezése részben alapos, az I. r. alperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen, a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével állapította meg, abból azonban az I. r. alperes által fizetendő nem vagyoni kár és sérelemdíj mértékét illetően részben téves következtetésre jutott.

A törvényszék helyesen állapította meg, hogy a 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény kötelezettje az állam, így e jogszabályra a felperes eredményesen az I. r. alperessel szemben közvetlenül nem hivatkozhat.

A perbeli sérelmes időszak 2011. december 12. napjától 2015. július 6. napjáig tartott. Az ítéletábla osztja a törvényszék álláspontját azt illetően, hogy a minimális mozgástér hiányára valamint a 2012-

ben elszenvedett poloskacsípésekre és a diabétesz kialakulására alapított kereseti kérelemre az rPtk., a 2014. évi poloskamarásokra alapított kérelemre az új Ptk. az irányadó. Önmagában helyes az I.r. alperesnek az a fellebbezési érvelése, mely szerint a Bvtv. 7. § (1) bekezdése a 2015. január 1. napját megelőző tényállási elemekre nem alkalmazható, de az elsőfokú bíróság nem is hivatkozott e jogszabályhelyre úgy, hogy az a teljes fogva tartás időtartamára irányadó lenne.

A 2016. évi CX. törvény 22.§-ával beiktatott, a Bv.tv. 2017. január 1. napjától hatályos 10/A. § és 10/B. §-a szerint a fogvatartott a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya miatt kártalanítási igényét az állammal szemben érvényesítheti. A jogszabály módosítás egy új, sui generis intézményként vezette be a jogsérelemmel arányban álló, hatékony kompenzációt biztosító kártalanítási eljárást. Sem a 2016. évi CX. törvény, sem a Bv. tv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a 2017. január 1. előtt a Bv. tv. 10/A.§-ában szabályozott tényállásra alapított igényekkel kapcsolatos folyamatban lévő eljárásokra vonatkozna. Ebből következően a Bv. tv. 10/A. § és 10/B. §-ának beiktatását megelőzően a fogva tartás körülményeivel, az I. r. alperesi intézmény zsúfoltságával kapcsolatos igény az I.r. alperessel szemben érvényesíthető, annak során a 2017. január 1. napját megelőzően kialakult bírói gyakorlat az irányadó. Az pedig egyértelmű, egységes és következetes azt illetően, hogy a büntetés-végrehajtási intézet a túlszúfoltságból eredő nem vagyoni kártérítés, sérelemdíj megfizetésére irányuló igényekkel szemben nem hivatkozhat alappal arra, hogy a Bv. tv. 88.§ és 90.§-a (korábban a Bv. tvr. 4.§ és 20.§ (1) bekezdése) szerinti befogadási kötelezettségre figyelemmel a fogvatartott elhelyezése vonatkozásában felróhatóság nem terheli (Fővárosi Ítéltábla Pf.VI..../2016/3., Pf.VI..../2016., Győri Ítéltábla Pf.V..../2016/3., Pf.III..../2016/4.). Az I. r. alperes fellebbezésében hivatkozott 1995. évi évi CVII. törvény 1-6. §-a büntetés-végrehajtási szervezet jogállásával, irányításával és vezetésével kapcsolatban tartalmaz rendelkezéseket. Ezekből sem vonható le olyan következtetés, hogy a fogvatartott elhelyezésével kapcsolatos jogsértésért - 2017. január 1. napját megelőzően - nem a büntetés-végrehajtási intézet lenne a felelős. A Kúria Pfv.IV..../2015/6. számú ítéletében kifejtettek szerint az elítéltek - fogvatartottak - a büntetés-végrehajtási intézetekkel, mint önálló jogi személyiségi szervezetekkel állnak jogviszonyban, így a bíróságok előtt közvetlenül az államot nem perelhetik, kizárólag a bv.intézetekkel szemben léphetnek fel. Mindezekre tekintettel az I. r. alperesnek a zsúfolt elhelyezéssel kapcsolatban a további felelős személyekre vonatkozó okfejtése nem foghatott helyt. Oszítja az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját azt illetően, hogy a Veszprémi Járásbíróság előtt B..../2013.számon folyamatban volt eljárás alapján a felperes sérelmére a zárkatárs részéről elkövetett tettelegesség az I. r. alperesnek nem volt felróható. Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette azt is, hogy a tudottan alkalmazkodási zavarokkal küszködő pszichés beteg felperes többszöri áthelyezése ugyancsak az I. r. alperes terhére róható. Megjegyzi az ítéltábla, hogy az áthelyezések indokoltságát illetően az I. r. alperes semmilyen előadást nem tett és azt az állítását sem támasztotta alá, hogy az évenkénti 9-10 áthelyezés átlagosnak tekinthető.

Az I. r. alperes arra helytállóan hivatkozott fellebbezésében, hogy az elsőfokú ítéletben írtakkal ellentétben a felperest ért poloskacsípéseket illetően nem tett következetlen előadást. A poloskacsípések tényét a büntetés-végrehajtási intézet nem vitatta, azonban arra hivatkozott, hogy a felperesnél kialakult nagyszámú hegesedés azzal nem áll okozati összefüggésben. A törvényszék helyesen állapította meg, hogy a perben beszerezett igazságügyi orvosszakértői vélemény, az I. r. alperes által csatolt orvosi dokumentáció és dr. **W.K.** tanúvallomása alapján az okozatosság hiányára alapított I. r. alperesi védekezés nem foghatott helyt. Az elsőfokú bíróság helytállóan tájékoztatta az I. r. alperest (11. sorszám alatti jegyzőkönyv), hogy a felperest a poloskacsípésekkel ért sérelemmel kapcsolatban neki kell kimentenie magát (Győri Ítéltábla Pf.III..../2015/3., Pf.I..../2016/3/I.) az rPtk. 339.§ (1) bekezdése illetve az új Ptk. 6:519.§-a szerinti felelősség alól (Fővárosi Ítéltábla Pf.IV..../2016/3. Szegedi Ítéltábla Pf.I..../2015/3., Kúria Pfv.IV..../2016/4.). Ha a poloskacsípések

elszenvedése után a büntetés-végrehajtási intézet ugyanabba a zárkába helyezi vissza az elítéltet, az önmagában is megalapozza a felelősségét, mert ez a megelőzés körén belül az általános elvárhatóság mércéjébe ütközik (Győri Ítéltábla Pf.III..../2016/4., Fővárosi Ítéltábla Pf.IX..../2015/4., Debreceni Ítéltábla Pf.I..../2015/6.). A poloskamarás ugyan önmagában nem tekinthető olyan hátránynak, amely a nem vagyoni kár (sérelemdíj) iránti igényt megalapozza (Kúria Pfv.III..../2016/5.), a csípések kiemelkedően nagy száma és az azok következtében kialakult heggesedés azonban igen. Helytálló az is, hogy az I. r. alperes az e körben rá háruló bizonyítási tehernek nem tett eleget.

A felperes alaptalanul sérelmezte fellebbezésében, hogy az irtással kapcsolatos, más perben beszerzett szakvélemény a jelen eljárásban felhasználásra került. A Pp. 166.§ (1) bekezdése szerinti szabad bizonyítás rendszeréből következően nincs akadálya annak, hogy a bíróság a más perben adott szakértői véleményt a bizonyítás részévé tegye (BDT. 2006.1483, Legfelsőbb Bíróság Pfv. VIII..../2009/4.). Az irtás szakszerűségét vizsgáló szakértői véleményt a felek megismerhették, arra észrevételt tehetek, ezért a felperes a fellebbezési ellenkérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy eljárásbeli jogainak gyakorlásában gátolva volt. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy - amint azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította - a jelen eljárásban az I. r. alperes felelőssége nem azon alapul, hogy az irtás mennyiben volt szakszerű, hanem azon, hogy a büntetés-végrehajtási intézet a felperesnél jelentkező, ismétlődő poloskamarások ellenére a felperesi cellában célzott irtást nem végzett, a felperest a rovarfertőzött zárkából nem helyezte át, ruházatát, ágyneműjét, ágyfelszerelését nem, illetve késedelmesen fertőtlenítette.

A cukorbetegséggel kapcsolatban a 45. sorszám alatti, majd 57. és 60. sorszám alatt kiegészített , a felperes által nem vitatott diabetológus szakvéleményt szerint a II. típusú cukorbetegség nem stressz alapú betegség, azt két egymástól alapjaiban különböző kórok együttes, az örökletes és a környezeti kórok együttes fennállása idézi elő. Az örökletes hajlam a felperesnél megállapítható, ehhez járulnak hozzá a környezeti kórok, mint a mozgásszegény életmód, a kalóriadús és kristályos szénhidrátokban gazdag étrend, amely jelentős zsírfelgyűjtést idéz elő. Az elhízottság a felperesnél már az alperesi bv. intézetbe szállítást megelőzően kialakult. A szakvélemény visszautal az orvos-szakértői véleményre, amely alapján a felperes cukorbetegsége már a büntetés-végrehajtási intézetbe kerülés előtt fennállt. Ebből következően az aggálytalan orvosszakértői és diabetológus szakvélemények alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a diabétesz kialakulására alapított kereseti kérelem nem alapos. A törvényszék helytállóan rögzítette azt is, hogy étrendre vonatkozó felperesi előadás nem nyert bizonyítást.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a minimális mozgástér hiánya, a nagyszámú áthelyezés és a 2012. valamint 2014. évi poloskacsípések megalapozzák a felperes nem vagyoni kár és sérelemdíj iránti igényét, az összecszerűség kérdésében azonban téves álláspontra helyezkedett. A törvényszék megállapította, hogy a szűkös elhelyezési körülmények miatt az I. r. alperes felróhatósága az intézmény objektív adottságai miatt relative csekély mértékű, de ennek nem adta indokát. Az elsőfokú eljárásban az I. r. alperes nem vitatta a felperesnek azt a másodfokú eljárásban is fenntartott előadását, hogy a fogvatartottak mintegy egyharmadának az elhelyezése megfelelt a minimális feltételeknek. Az I. r. alperes terhére kiemelkedő súllyal értékelendő, hogy a büntetés-végrehajtási intézet által is tudottan pszichés betegséggel küzdő felperes részére a többszöri áthelyezés ellenére rendkívül hosszú időn keresztül - három és fél évig - úgy nem biztosította a minimális mozgástérrel, hogy a felperes három év három hónapig előzetes letartóztatásban volt, így a zárkáját a napi egy óra szabad levegőn tartózkodást és kondicionáló terem időszakos használatát meghaladóan nem hagyhatta el. Mindebből pedig az

következik, hogy az elhelyezési körülményekkel kapcsolatban ugyanúgy megállapítható az I. r. alperes felróhatósága, mint a poloskamarásokkal összefüggésben.

A mozgástér hiánya és a gyakori áthelyezések miatt az elsőfokú bíróság által helyesen számbavett köztudomású tényeket, a felperes pszichés betegségét, a jogsértés időbeli elhúzódását értékelve az ítélet tábla álláspontja szerint 1.500.000,- Ft nem vagyoni kártérítés szükséges és egyben elégséges a felperest ért hátrányok kompenzálására.

A rovarcsípéseket illetően a törvényszék által az összecszerűség körében értékelt hátrányok mellett az ítélet tábla figyelembe vette azt is, hogy a felperes egész testén kiemelkedően nagy számú hegesedés alakult ki, a felperes 2012-ben és 2014-ben hónapokon keresztül volt kénytelen elviselni a poloskamarásokat. Erre tekintettel a 2012-ben és 2014-ben elszenvedett poloskamarásokra alapított nem vagyoni kár és sérelemdíj összegét egyaránt 500.000,- Ft-ban találta megállapíthatónak.

Ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet annak megfellebbezett részében a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta és az I. r. alperes marasztalását 2.500.000,- Ft-ra felemelte.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása folytán a felperes az elsőfokú eljárásban 8,3%-ban bizonyult pernyertesnek, ezért az I. r. alperesnek fizetendő perköltség összegét az ítélet tábla 520.000,- Ft-ra leszállította. A másodfokú eljárásban a felperes az I. r. alperes fellebbezése vonatkozásában 100 %-ban, saját fellebbezése vonatkozásában 15,7%-ban pernyertes. A fellebbezések pertárgyértékére (I. r. alperesi fellebbezés 1.600.000,- Ft, felperesi fellebbezés 5.700.000,- Ft) figyelemmel a másodfokú eljárásban a felperes 34, 3%-ban, az I. r. alperes 65,7%-ban pernyertes. Ezért az ítélet tábla a Pp. 239.§ és 81.§ (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az I. r. alperes javára 50.000,- Ft másodfokú perköltség viselésére. Az ítélet tábla az ügyvédi munkadíj Áfá-t is magában foglaló összegéről a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (19, (2), (5) és (6) bekezdése alapján határozott. A feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentessége és az I. r. alperes személyes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a szerint az állam viseli.

Győr, 2017. július 5.

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

. Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: